

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Be-reshit

Shelomoh ben Yitshaḳ

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

מז

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10050

צואריו עוד: ל ויאמר ישראל אל-יוסף
 אמותה הפעם אחרי ראותי ארת-פניך כי
 עודך חי: לא ויאמר יוסף אל-אחיו
 ואל-בית אביו אעלה ואנידה לפרעה
 ואמרה אליו אחי ובית-אבי אשר בארץ-
 כנען באו אלי: לב ותאנשים רעי צאן
 כי-אנשי מקנה היו וצאנם ובקרם וכל-
 אשר להם הביאו: לג והיה כי-יוקרא
 לכם פרעה ואמר מה-מעשיכם:
 לד ואמרתם אנשי מקנה היו עבדיך
 מנעורינו ועד-גתה נס-אנחנו נס-אבותינו
 בעבור תשבו בארץ גשן כי תועבת מצרים
 מז כל-רעה צאן: א ויבא יוסף ויגד לפרעה
 ויאמר אבי ואחי וצאנם ובקרם וכל-אשר
 להם באו מארץ כנען והנם בארץ גשן:
 ב ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים ויצגם
 לפני פרעה: ג ויאמר פרעה אל-אחיו
 מה-מעשיכם ויאמרו אל-פרעה רעה צאן
 עבדיך נס-אנחנו נס-אבותינו: ד ויאמרו
 א ב אל-פרעה לגור בארץ באנו כי-אין מרעה
 לצאן אשר לעבדיך כי-כבר הרעב בארץ
 כנען ועתה ישבו-נא עבדיך בארץ גשן:
 ה ויאמר פרעה אל-יוסף לאמר אביך
 ואחיו באו אליך: ו ארץ מצרים לפניך
 הוא במישב הארץ הושב את-אביך ואת-
 אחיך ישבו בארץ גשן ואם-יבדעת ויש-בם
 אנשי

לקדמות-ישראל אבוי לגשן ואתחזי ליה
 ונפל על-צוניה ובכא על צוניה עוד:
 ל ויאמר ישראל ליוסף אילו אנא-מאית
 ומנא-הדא מנחם-אנא בטר דחזיתינו
 לאפקד ארי-עד-כען קיים את: לא ויאמר
 יוסף לאחותי ולבית אבוי אסק ואחיו
 לפרעה ויאמר ליה אחי ובית-אבא די
 בארעא דכנען אתו לנתי: לב וגובריא
 רעי ענא ארי-נברו מרי-גיתי הו ונחון
 ותוריהון וכל-דלהון איתיו: לג ויהי ארי-
 יקרי לכו פרעה וימר מה-עובדיכון:
 לד ותימרון נברו מרי-גיתי הו עבדך
 מועירנא ועד-כען אף-אנחנא אף-אבהתנא
 בריל דתיבתון בארעא דגשן ארי-מרתקין
 מצראי כל-רעי ענא: א ואתא יוסף ותו
 לפרעה ויאמר אבא ואחי וענהון ותוריהון
 וכל-דלהון אתו מארעא דכנען ותא אינון
 בארעא דגשן: ב ומקצרת אחוריה דבר
 חמשא גוברין ואקימנון קדם פרעה:
 ג ויאמר פרעה לאחותי מרי-עובדיכון
 ואמרו לפרעה רעי ענא עבדך אף-אנחנא
 אף-אבהתנא: ד ויאמרו לפרעה לאתותבא
 בארעא אתינא ארי-לית בענא לענא די
 לעבדיך ארי-תקיף בפנינא בארעא דכנען
 וכען יתבון-כען עבדיך בארעא דגשן:
 ה ויאמר פרעה ליוסף למימר אבוד ואחד
 אתו לנחך: ו ארעא דמצרים קדמך היא
 יתבון בארעא דגשן ואם-יבדעת ואית-כהון
 גוברין

אנשי-חיל ושמתם שרי מקנה על-אשר- גוברין-דחילא ותמניון רבני יתי על דילוי:

וי

ואייתי

יונתן בן עוזיאל

שני קטיצו ותקא ואתמתי ליה ורבן על פרעת צוניה וקבא על צוניה תוב על דסנד ליה : ל ואמר ישראל ליוסף אין מיתקא בהדא וקנא מתבטח אגא די בבי ותקא דמיתין בה צדקתא אגא מניית בתר דתמית סבר אפך ארום עד דרון אנת קמיס : לא ואמר יוסף לאחוי וקבית אבוי איסק ונתני לפרעה ואומר ליה וגי : לב וגוברין בענין דקצו ארום גרבו וגי : לג ויהי ארום זרי לכוס פרעה ויומר תגון לי מה עובדיכו : לד ותמרון קרי יתי תוי עבדך מטליתקא ועד דרון קנין דתיקבון וגי : א ותקא יוסף ותני לפרעה ואמר וגי ותקא אינון קארעא דנישן : ב ומקצת אחוי בכר חקשא גוברין וקלון דו ונפחלי גר ואשר וצחקימניון קדם פרעה : ואמר פרעה לאחוי דיוסף מה עובדיכו ואמר לפרעה רעי אגא תוי עבדך ארף אגו ארף אבקתו : ד ואמר לפרעה לאיתותקא בארעא אחינא ארום לית אתר בית כעא לעניא דלעבדך ארום תזיף בפקא בארעא דקעו וקרון יתבון וגי : ה ואמר פרעה וגי : ו ארעא דמאכבוס קדמך היא קבית שפר ארעא אויתיב ית אבך ורת אבך יתבון

רשי

אשר את המוסים למרכבה להזדרו לכבוד אכיו : וירא אליו . יוסף נראה אל אכיו : ויבך על צוואריו עוד . לשון הרבות ככיהונן (איוב לד) כלא על אישיים עוד לשע רכיו הוא אינום עליו עולות מוסות על חטאיו חף כאן הרבה והוסף בכבי יותר על הרגיל אבל יעקב לא כפל על זואריו יוסף ולא נסקו והמרנו רבותינו סיה קורא חס יע : (ל) אמותה הפעם . פשוטו כתרונותו ומדרשו סבור הייתי למות שתי מיתות ב גולם הזה ולעולם הכא נסקת לקה ממני שכינה והייתי אומר שיתבעני הקס"ה מיתתך עכשו שעודך מילא חיות אלא פעם אחת : (לא) ואמרה אליו אחיו וגי . ועוד חומר לו והאשים רועי לאן וגי : (לד) כעבור השבו בארץ גושן . והיא נריכה לכס שהיא ארץ פרעה וכו' ואת חמרנו שאין אתה בקי אין במלאכה אחרת יריחיקס מיעליו וישכסס סם : כיהועבה מצרים כל רועה צאן . לשיסס לסס אלהות : (ב) ומקצה אחיו . מן הפחותים שהסס (ח) לנכורה שאין נרחים נכורים ושאס יראה חותם נכורים יעזה חותם חגשי מלחמתו : ואלה הם רלוכין שמעון לוי אשר וכנימין : אותן שלא כפל משה שמותם כשברין . אבל שמות הנכורים כפל . וחתם ליהודה שמע' קול יהודה ולגד חמר כרון מרחיב נגד ולכפלי אחר נפתלי ולדן אחר דן וכן לוטולון וכן לאשר ויהולשון כ"ר שהיא אגדת ח"י . אבל כנמרח ככלית שלנו (ב"קצב) מנינו שאותן שכל משה שמותן הם החלשים וחותן הכייל לפני פרעה ויהודה שהכלל שמו לא הוכלל משום חלשות אלא טעם יש בדבר כדלית בכ"ק . וכברית דסמרי טעמו כה כוונת הכרחה כמו גמורא שלנו : (ו) אנשי חיל . בקי אין כמותן לרעות לאן (ט) : על אשר לי

באר רחובות דקדוקי רשי

יתכן כאן הוצרך לומר דזה הוא כתרונותו למנות לו מקום : (ג) ויויון חין ארט ואלו ער ויך וענין אל) : (ח) רשי"ל הוציא לימוד זה כאשר השורש קנה משום לפעמים ענין פילא והיינו דכר נכזה ושלל כי כל דכר נכזה וחינו חסוכ מושלך אלגד הקנה וזה שביין מן הפחותים (טן דיא) שלעכתי : (ט) משום דענין חגשי מילן על הרוב ענינו כעל כח ונכורה דלא יתכן כאן דאס כן סותר רשי"ל דכרי עצמו דלעיל מינה

רשב"ם

(לכ) והאנשי רועי לאן . כל זה אמר יוסף לפרעה : (לד) כי תועבת מצרים . ככיים היו כעיניהם כל רועי האלן כי מחוס האלן כעיניהם בין לאכילה בין לזבח כדכתיב הן ירח את תועבת מצרים וגי : (ד) לגור כהרן . ולא מתוך חוסר זמון אלא כשכיל פרעה ללאניו . כל זה אמר שלא יאמר פרעה ליקח משל יוסף בלו : (ו) חגשי חיל . רחיים לנכורה ולסדרה כמו אשת חיל את . ואתי הנעיר מנאיתי תרגום שרי מקנה

מכלל יופי

הלך במצרים לגושן אמר ויעל לקראת ישראל אביו גושן ויאין אמר בשוכו למצרים מגושן אע"ה אלא פ"א אע"ה אעלה על המור ככה : מוז (ב) (ומקצה) המ"ס אינה לישבוש : ויבך

ל' : ז וּבֵא יוֹסֵף אֶת־יַעֲקֹב אָבִיו וַיַּעֲמְדוּהוּ
 לִפְנֵי פֶרְעָה וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת־פֶּרְעָה :
 ח וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה אֶל־יַעֲקֹב כִּמָּה יוֹמֵי שְׁנֵי
 חַיֶּיךָ : ט וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־פֶּרְעָה יוֹמֵי
 שְׁנֵי מִגֹּדְרֵי שְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה מֵעַט וְרַעִים
 הָיוּ יוֹמֵי שְׁנֵי חַיֵּי וְלֹא הִשְׁיֵגוּ אֶת־יוֹמֵי שְׁנֵי
 חַיֵּי אֲבֹתִי בְיַמֵּי מִגֹּדְרֵיהֶם : י וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב
 אֶת־פֶּרְעָה וַיֵּצֵא מִלִּפְנֵי פֶרְעָה : י"א וַיּוֹשֶׁב
 יוֹסֵף אֶת־אָבִיו וְאֶת־אֶחָיו וַיֵּלֶחֶן לֶחֶם אֶתְּוֹה
 בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּמִיטַב הָאָרֶץ בְּאֶרֶץ רַעַמְסֵס
 כְּאִשֶּׁר צִוָּה פֶּרְעָה : יב וַיְכַלֵּל יוֹסֵף אֶת־
 אָבִיו וְאֶת־אֶחָיו וְאֶת כָּל־בֵּית אָבִיו לֶחֶם
 לִפְי הַסֶּף : יג וְלֶחֶם אֵין בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי־
 כָבֵד הָרַעַב מְאֹד וַתֵּלֶה אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֶרֶץ
 כְּנַעַן מִפְּנֵי הָרַעַב : יד וַיִּלְקַט יוֹסֵף אֶת־
 כָּל־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ
 כְּנַעַן בְּשֹׁבֵר אֲשֶׁר־הֵם שָׁבְרִים וַיֵּבֵא יוֹסֵף
 אֶת־הַכֶּסֶף בֵּיתוֹ פֶּרְעָה : טו וַיִּתֵּם הַכֶּסֶף
 מִאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִאֶרֶץ־כְּנַעַן וַיֵּבֵאוּ כָּל־מִצְרַיִם
 אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר הִבֵּה־לָנוּ לֶחֶם וְלָמָּה נָמוֹת
 גִּדְדֶךָ כִּי אָפֶס קֶסֶף : טז וַיֹּאמֶר יוֹסֵף הֲבֵנו
 מִקְנִיכֶם וְאֶתְנֶה לָכֶם בְּמִקְנֵיכֶם אִם־אָפֶס
 קֶסֶף : יז וַיָּבִיאוּ אֶת־מִקְנֵיהֶם אֶל־יוֹסֵף
 וַיִּתֵּן לֶחֶם יוֹסֵף לֶחֶם בְּסוּסִים וּבְמִקְנֵה הַצֹּאן
 וּבְמִקְנֵה הַבָּקָר וּבְחִמְרִים וַיִּנְתְּלֵם בְּלֶחֶם
 בְּכָל־מִקְנֵיהֶם בַּשָּׁנָה הַהִיא : יח וַתֵּתֵם
 הַשָּׁנָה הַהִיא וַיָּבִיאוּ אֵלָיו בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה
 וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־נִכְחַד מֵאֲדָנִי כִּי אִם־תֵּתֵם

הכסף

ז וַאֲיִתֵּי־יוֹסֵף יִתְיַעֲקֹב אָבוֹהֵי וְאֶקִּימֵיהֶ
 קֶדֶם פֶּרְעָה וּבְרִיד יַעֲקֹב בֵּית־פֶּרְעָה : ח וַאֲמַר
 פֶּרְעָה לַיַּעֲקֹב כִּמָּה יוֹמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ : ט וַאֲמַר
 יַעֲקֹב לַפֶּרְעָה יוֹמֵי שְׁנֵי תוֹתֻבוֹתֵי מֵאָה וְתִלְתֵּין
 שָׁנַיִן וְעִירִין וּבִישׁוֹן הָיוּ יוֹמֵי שְׁנֵי חַיֵּי וְלֹא־
 אֲדַבִּיקוּ יַרְגֵּי־יוֹמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אֲבָהָרַי בְּיוֹמֵי
 תוֹתֻבוֹתֵיהוֹן : י וּבְרִיד יַעֲקֹב בֵּית־פֶּרְעָה וּנְסַף
 מִן־קֶדֶם פֶּרְעָה : י"א וְאוֹתֵיב יוֹסֵף יִתְאָבוֹהֵי
 וַיִּתְאָחוּזֵי וַיֵּהֵב לְהוֹן אַחְסָנָא בְּאֶרֶץ־
 דְּמִצְרַיִם בְּדִשְׁפִיר בְּאֶרֶץ־רַעַמְסֵס
 כְּמֵא דְּפִקִּיד פֶּרְעָה : יב וַזֶּן יוֹסֵף יִתְאָבוֹהֵי
 וַיִּתְאָחוּזֵי וַיִּת כָּל־בֵּית אָבוֹהֵי לְחִמָּא לְפּוּם
 שְׁפֵלָא : יג וְלִחְמָא לִית בְּכָל אֶרֶץ אֲרִי־
 חַמֶּף כְּפָנָא לְחֵדָא וְאֶשְׁתֵּלֵּהֵי עִמָּא דְּאֶרֶץ־
 דְּמִצְרַיִם וְעִמָּא דְּאֶרֶץ־כְּנַעַן מִן־הַקֶּדֶם
 כְּפָנָא : יד וְלִקַּט יוֹסֵף יִתְכָּל־בְּסָפָא
 דְּאֶשְׁתַּכַּח בְּאֶרֶץ־דְּמִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ־כְּנַעַן
 בְּעִבּוּרָא דִּי־אֲנָוִן וּכְנִין וְאִיתֵי־יוֹסֵף יִתְכִּסְפָּא
 לְבֵית פֶּרְעָה : טו וְשִׁלִּים כְּסָפָא מִאֶרֶץ־
 דְּמִצְרַיִם וּמִאֶרֶץ־כְּנַעַן וְאֶתוֹ כָּל־מִצְרַיִם
 לְנֹת־יוֹסֵף לְמִימֵר הִבֵּה־לָנָא לְחִמָּא וְלָמָּה
 נָמוֹת לְקַבְּלֶךָ אֲרִי־שִׁלִּים כְּסָפָא : טז וַאֲמַר
 יוֹסֵף הֲבֵנו וַיִּתִּיכּוֹן וְאֶתֵּן לָכוֹן בְּגִיתִיכּוֹן אִם־
 שְׁלִים כְּסָפָא : יז וְאִיתִּיּוּתֵי וַיִּתִּיהוֹן לְנֹת־
 יוֹסֵף וַיֵּהֵב לְהוֹן יוֹסֵף לְחִמָּא בְּסוּסוֹרְתָא
 וּבְגִיתֵי עֲנָא וּבְגִירַי תוֹרֵי וּבְחִמְרֵי וְזִנְיִין
 בְּלִחְמָא בְּכָל־גִּיתֵיהוֹן בְּשֵׁתָא חֲדָיָא :

תנייתא

יונתן בן עוזיאל

קמו

יחברו בארעה דגשו ואין תפיקתא דאית בהום גזקתין דחילא רחמינו רבני גימי על ידי ז ואימי יוסף ים
 ועלב אבוי ואקמייה קדם פרעה וברך יעקב נח פרעה ואמר יהא רעוא דוקמלון מוי דגלוס ויעדי בפנא מן עלמא
 ביומך ז ח ואמר פרעה ליעקב כמה אינן יומי שני חייך ז ט ואמר יעקב לפרעה יומי שני תרבותי
 מאה ומלתי שניו קלילין וכישין הוו יומי שני חיי דמן שליתי ערקית מן קדם עשו אחי ואותותי בארעה דלא דיני
 וקדון בעידן סימתי נחמתי לאתותבא הקא ולא אדפיקר יומי נח יומי שני חיי אבהתי בימי תרבותהון ז
 ז וברך יעקב וגו' ז יא ואזכב יוסף נח אבוי נח אחוי נחב להון אחקנא בארעה דמצרים דבית שפא
 ארעה בארעה דפילוסין היקמא דפקיד פרעה ז יב ון יוסף נח וגו' לחמא לפום דמצטרך לשפליא ז
 יג ולחמא לית בכל ארעה ארום תקיף בפנא להדא ואישתלחון ביירי ארעה דמצרים ודיירי ארעה דקנען מן
 קדם בפנא ז יד ולקיט יוסף וגו' ואימי יוסף נח בפנא בבית היקמא דפרעה ז טו ושלים כספא וגו' ז
 ו טו ואמר יוסף חבו גיתכון ואמן לבין מוזן בגיתכון אין פסד בפנא ז יז ואימי נח גיתרון ליוסף נחב להון
 יוסף לחמא דסוקטון וקמרי עגא וקמרי תורי ובחמרא ונגינו וגו' ז יח ושלמית שפא הווא נארי כל
 מצראי

רשי

לי על אן שלי : (ז) ויברך יעקב . היא שאלת שלום כדרך כל הנראים לפני המלכים לשרקים שלו "דיר סלע" : (ט) שג
 מגורי : ימי גרותי כל ימי הייתי גר בחרך ולא השיגו כטובה : (י) ויברך יעקב . כדרך כל הנפטרים מלפני שרים ומכרכים אותם ונטלים
 השותתם ברכה כרכו שיעלה טולם לרגליו לפי אין מנרים שותה מי גשמים אלא טולם עולה ומשקה ומכרכו של יעקב ואילך היה פרעה
 בא על טולם והוא עולה לקראתו וטעק את הארץ נחמוסא : (יא) רעמוס . מארץ גושן היא : (יב) לפי הטף . לפי
 צורך לכל בני ביתם : (יג) ולחם אין בכל הארץ . חזר לענין הראשון לתחלת שני הרעב : ותלה . כמו תלוא
 לשון עיפות כתגומה ודומה לו . (משלי כב) כמתלהלכה היורה זקום : (יד) בשכר אשר הם שוברים . כותבין לו את הכסף ג
 (טו) אפס . כתרגומו שלם : (יז) וינהלם . כמו וינהגם ודומה לו (ישעיה נא) אין מנהללה (תהלים כג)
 עכתי מנחות ינהלני (יח) בשנה השנייה . לשני הרעב : כי אם הם הכסף וגו' . כי אשר הם הכסף והמקנה נכח
 הכל

באר רחובות דקדוקי רשי

פניה כתב רש"י מן הפחותים והיינו החלומים לכן הוצרך לומר בקוין באומותן לרעות לאן ורצה לומר לענין זה היו אנשי חיל ובעלו כח לרעות
 לאן אבל לענין מלחמה היו חלשים : (י) עין כספר השרשים שחבר הרד"ק באורם להם תמוצא דדברי רש"י הלא הוה דברי הגאון
 רבינו סעדיה ז"ל דכתב חילת ותלה הוה ענין עיפות וכלא (כל"א מילוי) אבל הרד"ק סס כתב דעת עזמו דמלת ותלה הוה ענין
 טענון כי תרוב הרעב אדם יוצא מדעתו ולפי דכ"ו כפירושו של הרד"ק מנרים היתה משונה מפני הרעב : (יא) משום דענין אפס משמש גם כן
 לענין קלות הארץ כמו כל אדם ארץ דלא יתכן כאן לכן קאית דזה הוה כתרגומו שלם . אפס (עו ארץ גאון גאון הכסף) :
 (יב) משום דענין מלת הנהלום והיינו מן עץ שכל וקטנה דלא יתכן כאן לכן הוצרך לפרש דזה הוה לשון הנהגה וינהלם (ער הט"ז אגפיהרט) :
 (יח) הוצרכתי

רשב"ם

תקנה רבני חילא לפרוורבנו : (ט) חעט ורעום . לפי שראש יעקב כעיוון ון יותר מדאי שאלו כמה ימי שני חייך השיב לו יקם
 חעט הם הכל רעים הם ולכן איני נראה כעיון ון יותר מדאי : (יג) ותלה . כמו ותכה חכעם עיני . ה"י יעקב לפיכך חפיק ה"י וכן
 נה חור : אין מנרים וארץ נענו . אבל הרמקנות יותר מארץ כנען לא היו כתיבם לארץ מנרים כי רחוקות יותר מדאי לו שאל לא היה
 סס

מכלל יופי

הטף : (ג) (ככד) י ענון כבודו והוא האר :
 (ותלה) : ענינו ותשתגע כי מרוב הרעביעא האדם
 מדעהו ושרשו להה והגאון רבסעדיה פירש כמו ותלה
 כלומר כאדם הנלאה לא ידע מה לעשות : (יד) (שוברים) .
 קונה השכר קרא שובר : (טו) (ויהום) . שרשו חמס
 ולדעה רבינונה הוא מן הקל ויחנן שיהיה מבני נפעל .
 (ביאס) . פועל עבר בשקל כראשית לו (כיהפך בכח
 יעקב) וענינו כלה הכסף : (יח) (לא נכחד) ענון
 עא 76 ההקשר

סלסוף ומקנה הבהמה אל-אדני לא-נשאר
 לפני אדני בלתי אס-נוניתו ואדמתו :
 יש למה נמות לעיניך גם-אנחנו גם-
 אדמתנו קנה-אתנו ואת-אדמתנו בלחם
 ונהיה אנחנו ואדמתנו עבדים לפרעה ותן
 זרע ונהיה ולא נמות והאדמה לא תשם :
 כ ויקן יוסף את-כל-אדמת מצרים
 לפרעה כי-מכרו מצרים איש שדהו כי-
 חזק עליהם הקניב ותהי הארץ לפרעה :
 כא ואת-העם העביר אתו לערים מקצה
 גבור-מצרים ועד-קצהו : כב רק
 אדמת הכהנים לא קנה כי חזק לכהנים
 מאר-פרעה ואכלו את-חקם אשר נתן
 להם פרעה על-כן לא מכרו את-אדמתם :
 כג ויאמר יוסף אל העם הן קניתי אתכם
 היום ואת-אדמתכם לפרעה הא-לכם
 זרע וזרעתם את-האדמה : כד והיה
 בתבואת ונתתם חמישית לפרעה וארבע
 היתת יהיה לכם לזרע השדה ולאכלכם
 ולאשר בבתיכם ולאכל לשפכם :
 מה ויאמרו החיתנו נמצא-הן בעיני אדני
 והיינו עבדים לפרעה : כו ויגש אתה יוסף
 לחק עד-היום הנה על-אדמת מצרים
 לפרעה לחמש רק אדמת הכהנים לבדם
 לא היתה לפרעה : כז וישב ישראל
 בארץ מצרים בארץ גושן ויאחזו בה ויפרו
 וירבו מאד :

ק"ו זה לאל סימן : ומפסירין כי חזקאל סימן ל' וזאתה כן
 שם קח לי עץ : אין כאן פסקא כלל כי אסריוח אות אחת :
 ויחי

מפסיר

תנויתא נאמרו ליה לא-נבסי מן-רבוני
 אלהין שלים כספא וגייתי בעירא לות-רבוני
 לא אשתאר קדם רבוני אלהין גויתנא
 וארענא : יש למא נמות לעיך אף-אנחנו
 אף-ארענא קני-יתנא ונת-ארענא בלחמא
 ונהי אנחנו וארענא עבדין לפרעה ותב
 בר-זרע ונהי ולא נמות וארעא לא תבור :
 כ וקנא יוסף ית-כל-ארעא דמצרים
 לפרעה ארי-ובינו מצראי גבר תקליה ארי
 תקיף עליהון כפנא ונתת ארעא לפרעה :
 כא וית-עמא אעבר ימיה מקרי לקח
 מסוף תחום-מצרים ועד סופיה : כב לחוז
 ארעא כומריא לא קנא ארי חולקא לכומריא
 מן-קדם פרעה ואכלין ית-חולקיהון די הפ
 להון פרעה על-כן לא זבינו ית-ארעיהון :
 כג ואמר יוסף לעמא הא קניתי יתכון
 יומא-דין וית-ארעכון לפרעה הא-לכון
 בר-זרע ותזרעון ית-ארעא : כד ויהי
 באעורלי עולתא ותתנון חד-מן-חמשא
 לפרעה וארבע חולקין יהון לכון לבר-זרע
 חקלא ולמיכלכון ולאנש בתיכון ולמיכל
 לשפכון : מה ויאמרו קני-יתנא נשכוח
 רחמין בעיני רבוני ונהי עבדין לפרעה :
 כז ושוי יתה יוסף לגוירא עד-יומא הרין
 על-ארעא דמצרים דיהון-יתבין חד-מן
 חמשא לפרעה לחוד ארעא דכומריא
 בלחודיהון לא הנת לפרעה : כז ויחיב
 ישראל בארעא דמצרים בארעא דגושן
 ואתסינו בה ונפישו וסגיא לחדא :

מצרתי לנחיה בשמא חנוכה ונמר ליה לא נכסי מן רבוי צורים שלים בספא ונתי בערמ לרבוני לא אשמע
לנא חכמ רבוני אלתו גרפינו וארעו : יט לקא נמור וענד בקו אוף און אוף ארעו קני ימו ונת ארעו בלקמא
ויהי אנו וארעו עקדיו לפרעה נחב בר ורעא ונתי ולא נמוז נאבע לא משחיתים : כ וקנא יוסף ית כל ארעא
ומצרתי לפרעה צורים ובינו מצרתי גבר תקליה צורים
קמף עליהו בקנא ונהנת ארעא תליטא לפרעה :

ירושלמי

כא ונת עמא דמדינתא אעבר ויהיו לקריתא ועמא
דקריתא אעבר לקריתא מן בגלל אחוי דיוסף דלד
יתקרו גלילאי קניו מן טלמלינו מסיפי תחום מצרים
ועד סופיה : כב לחוד ארעא דכרסבגיא לא זבן מן בגלל דחמו ליה זכותא בנמו דרעא רבוייה למקטליה
וישכחיה מן דין קטול וכבס ארום חולקא אמר למתנתא להום מלנת פרעה נאכלין ית חולקתהו דיתב להו פרעה
קניו מן לא זבינו ית ארעהו : כג ואמר יוסף וגו' : כד ויהי באישוניה במקנזיש עללקא ותינתו חומשא
לפרעה וארבע חולקין יהיו לכון לבר ורעא דארעא ולמיקליכו ולפרנס בתיכו ולמכיל לטף לכו : כה ואמר
קיימתא וגו' : כו ושני יוסף לגורא עד ויקא הרין על ארעא דמצרים לפרעה למיטב חומשא מן עללקא
לחוד ארעא דכרסבגיא בלחודיהו לא רנת לפרעה : כז ויהי ישראל בארעא דמצרים וקני להו בתי
מדרשין ופלטין בארעא דגשו ונאחסינו בה אחשת תקלין וקרמין ונפישו וקניאו לתרא :

ויהי

רשי

הכלל ד' ד' ד' : בלתי אסגויתו . כמו אס לא גויתו : (הגרא"ס וכן בדפוס יטן ועיינ כנ"א מייסב גירסא שנייה) :
(יט) והוורע : לורע החרפה וחף עלפי אחר יוסף ועוד ה' שנים אשר אין חרש וקציר חכיון סבל יעקב לחזרים בלתי כרעה לרגליו
והתמילו לורע וכלה הרעב וכוונ שנינו כחוספתא דסיטה : לא השם . לא תהא שמחה לא תבור לשון סדה כור שליט חרוש :
(כ) ות' הארץ לפרעה . קמיהלו : (כא) ואת העם העביר . יוסף מעיר לעיר לזכרון שאין להם עוד חלק בארץ
והיוס של עיר וזכרתה . ולא הולך הכתוב לכונן חלח (חולין) להודיע שכתו של יוסף שנתכוון להסיר חרפה מעל
אחי ולחייב קרין חותם גולים : מוקצה גבול מצרים וגו' . קנעה לכל הערים אשר במלכות מצרים מקנה גבולה ועד קנה גבולה :
(כב) הבהנים . הכוונס כל לשון כן ונשית לחלית היותן חותם שסלשין גדולה כמו כהן מדין כהן חן : חק
לכהנים . מן כן וכן לחס ליום : (כג) הא . כמו הנה (כמו יחזקאליו נס אני הא דרך בראש תתי) :
(כד) לורע השדה . סכלכה : ולאשר בכתבים : ולאכול העבדים והשפחות אשר בכתבים : טפכם . כניש
קעיס : (כה) נמצא חן . נמצאת למדת כמו חזרת : והיינו עבדים לפרעה . להעלות לו המס הזה ככל סנהלמק
סלח ועבור : (כח) וישבי ישראל בארץ מצרים . וזין כחין נשן סניא מארץ מצרים : ויאחזבה . לשון אחזה :

חסלת פרשת ויגש

ויהי

רשב"ם

סדרע גדול כלק : (כא) העביר אותם לנרש . כמו טעסה סכרתי כדכתיב אל ארץ כנען כד' שלט יעזוב כח חוקה א' א' א' א'
כארזו לחת מורה : חסלת ויגש מיסוד רבינו שמואל

ויהי

מכלל יופי

ההסתר וההעלמה : (אפתם) כאמת : (יש) (למה) .
כא עפ' הלמ"ד שפירושו כעבור : (גסארמתו) : הארמה
שהיא שוממה היא כמו מתה שאינה מוציאה עיטבועץ פרי
כמשפט וכן אמר לא השם : (אנהנו ואדמתנו עבדים) .
פירוש כי הארמה כעבד לבעליה : (לא השם) . שרשו
ישק ענין שממה ולדעת רבי יהודה שרשו אשם וכמשפטו
תאשם . בהנעת דאלף כשוא ופגול או כשוא לכדוכמו
הנעיד תאשם שוכותו . ויתכן למר בי הוא

ויהי

